

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

בפני כבוד השופט רמי חיימוביץ, סגן נשיא

תובע ראובן ג'אן
באמצעות עו"ד אורון ויסבורד ועו"ד בן משה

נגד

נתבעים 1. רונן גמש
2. כלל חברה לביטוח בע"מ
באמצעות עו"ד אלכנסדר דורון
3. אחים הובלות אבו ג'אנס בע"מ
באמצעות עו"ד ישראל אסל ושלומית אסל בר לביא

פסק דין בעניין סיווג התאונה

- 1
- 2 התובע, נהג משאית במקצועו, הגיע עם משאיתו לאתר עבודה כדי להעמיס מעקות בטון כבדים.
- 3 המעקות הועמסו בעזרת משאית אחרת עליה הותקן מנוף מסוג "עגורן להעמסה עצמית". במהלך
- 4 ההעמסה התהפך אחד המעקות, פגע בתובע וגרם לו נכות. המחלוקת הנדרשת להכרעה היא האם
- 5 מדובר ב"תאונת דרכים" כהגדרתה בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975.
- 6 התובע טוען כי משאית-המנוף עשתה "שימוש בכוח המכני של הרכב" בהתאם ל"ייעודו המקורי",
- 7 ולכן מדובר ב"תאונת דרכים" כהגדרתה בסעיף 1 לחוק. נהג הרכב (הנתבע 1) ובעלת משאית-המנוף
- 8 (נתבעת 3) מצטרפים לתובע.
- 9 הנתבעת 2, מבטחת משאית-המנוף בביטוח רכב מנועי, טוענת כי לא נעשה שימוש בכוחו המכני של
- 10 הרכב בזמן התאונה וכי ממילא שינה הרכב את ייעודו המקורי שכן העגורן עסק בהעמסת משאית
- 11 אחרת ולא ב"העמסה עצמית".
- 12 בבית-המשפט העידו התובע, הנתבע 1 – נהג המשאית, מר הרצל מונטין – שהיה עד ראיה לתאונה,
- 13 מר פאיז אבו גאנס – מנהל הנתבעת 3 והמהנדס צבי ויקינסקי – שנתן חוות דעת הנדסית מטעם
- 14 התובע.
- 15 לאחר בחינת הראיות שוכנעתי כי התאונה מהווה "תאונת דרכים" כהגדרתה בחוק ובפסיקה.
- 16 מבחינה עובדתית הוכח כי הרכב עשה שימוש בכוחו המכני בזמן התאונה ואילו מבחינה משפטית
- 17 נמצא כי בהתאם למבחנים שקבעה הפסיקה ולפסקי הדין שעסקו בעגורן להעמסה עצמית,
- 18 משאית-המנוף לא שינתה מייעודה המקורי גם כאשר הטעינה משאית אחרת.
- 19
- 20

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

התאונה

- 1
- 2 1. התובע, יליד 29/8/63, נהג משאית במקצועו, במועד התאונה עבד כנהג סמיטריילר בחברת
- 3 "מובילי שמשון את קובי בע"מ".
- 4 2. ב-15/10/09 נהג במשאית "רכב משאית פתוח" (עם פלטה ללא ארגו) לאתר עבודה בראס אל
- 5 עמוד בירושלים לצורך העברת מעקות בטון (בטונדות) באורך ששה מטרים ובמשקל טון-וחצי מאתר
- 6 העבודה בחזרה למפעל (לתיאור הבטונדות ראו: 8/נ; התובע בעמ' 27, 25-26; מונטין בעמ' 15, 20-
- 7 23). למקום הגיעו משאיות נוספות, באחת מהן נהג העד מר הרצל מונטין, חברו של התובע לעבודה.
- 8 3. כדי להעלות את הבטונדות למשאיות הובאה לאתר משאית שבחלקה האחורי הותקן מנוף
- 9 מסוג FASSI F360DXP. המשאית שייכת לנתבעת 3 ונהג בה הנתבע 1 שגם הפעיל את המנוף
- 10 באמצעות המערכת ההידראולית שעל המשאית. נתבעת 2 היא מבטחת משאית-המנוף בביטוח רכב
- 11 מנועי. משאית-המנוף לא בוטחה בביטוח נזק רגיל (עדות מר אבו-גאנם בעמ' 35, 10).
- 12 4. משאית התובע הייתה הראשונה שעליה הועמסו הבטונדות, כשיתר המשאיות המתינו בפתח
- 13 המתחם. התובע החנה את המשאית כשחלקה האחורי שאורכו 12 מ' מקביל לבטונדות שעל הקרקע.
- 14 באמצע, באופן שיצר מעין משולש נעמדה משאית-המנוף כשחלקה האחורי ועליו המנוף פונה לכיוון
- 15 הבטונדות ומשאית התובע וחלקה הקדמי מרוחק מהן (שרטוטים ת/7 ות/9).
- 16 5. שיטת העבודה הייתה כדלקמן: המנוף חובר לבטונדה שעל הקרקע באמצעות שרשרת ופינים
- 17 שהוכנסו לחורים ייחודיים בבטונדה. נהג המנוף מרים את הבטונדה מהקרקע למשאית התובע.
- 18 התובע עמד על פלטת המשאית וכיוון את הבטונדה למקומה וכשזו הונחה על המשאית שוחררו
- 19 הפינים והשרשראות. לאחר שהבטונדה שוחררה הנהג מרים את המנוף ומחזירו לכיוון בטונדה הבאה
- 20 שעל הקרקע כדי שתיקשר וכן הלאה. קיימים חילוקי דעות בשאלה מי אמור היה לקשור את
- 21 הבטונדות ולשחררן (התובע, מונטין או נהג משאית-המנוף) אך אין חולק על שיטת העבודה כפי
- 22 שתוארה; אין חולק גם כי בזמן התאונה עצמה התובע עמד על פלטת המשאית ועסק בשחרור אחת
- 23 הבטונדות בעוד שנהג משאית-המנוף עמד ליד משאיתו והפעיל את המנוף.
- 24 **כיצד ארעה התאונה?**
- 25 6. התובע טוען כי התאונה ארעה בהעמסת הבטונדה הראשונה. הוא עמד על המשאית, כיוון
- 26 אותה למקומה וכשהונחה שחרר את אחד הפינים. אולם אז החל המנוף מתרומם והפך עליו את
- 27 הבטונדה. "המנוף הרים את הבטונדה הראשונה ובאמצעות צידוד המנוף, הניחה על גבי המשאית
- 28 שלי. אני התחלתי בשחרור הרצועות והפינים מהבטונה. בטרם הספקתי להתיר את כל הרצועות
- 29 מהבטונדה, החל נהג המשאית להרים את המנוף, והבטונה שעדיין הייתה מחוברת בחלקה באמצעות
- 30 אחת הרצועות למנוף התרוממה והתהפכה עליי. כתוצאה מכך נפגעתני" (תצהיר נסיבות מ-9/9/12).
- 31 בבית המשפט מסר גרסה דומה, אך הדגיש כי הוא "משער" שהמנוף זז "אני שחררתי אל הצד שלי,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

- 1 בגלל הגובה נוצר מצב לרדת כמעט עד הברכיים, התכופתי הוצאתי את הפין, עשיתי סיבוב קטן ואני
 2 יודע שהפלטה היתה על הרגל שלי. הכל היה בשניות. אני לא ראיתי למה היא נפלה" (פרוטוקול מ-
 3 11/3/15, עמ' 28, 1). "היא [הבטונדה] היתה מונחת. הוא [המנוף] הפך אותה" (עמ' 29, 14). התובע
 4 נשאל למה נפלה הפלטה והשיב "לא יודע. כנראה לא שחררו את הפין. אצלי מהצד אני יודע
 5 שהוצאתי. מהצד השני לא הוציאו את הפין וכשהוא הרים הפלטה התהפכה... אני משער את זה"
 6 (עמ' 29, 15). התובע לא ידע להשיב מי קשר את הבטונדה על הקרקע וטען כי נהג משאית-המנוף היה
 7 אמור לשחרר את הפין השני של הבטונדה וכי הוא עצמו היה אמור רק לכוון את הבטונדה הראשונה
 8 למקומה ואז להמתין עד לסיום ההעמדה.
- 9 7. הנתבעת מדגישה את דברי התובע כי הוא "משער" שהמנוף הפך את הפלטה ומפנה לתיאור
 10 שמסר התובע במשטרה ובמסמכי המוסד לביטוח לאומי בהם נכתב כי "בהעמסה בעת הוצאת הפינים
 11 מפלדת הבטון אשר היתה מורמת באוויר עם המנוף של המשאית, כשמנוע המשאית עובד, ניתק
 12 אחד הפינים מהפלטה והפלטה התהפכה על הרגל השמאלית שלי". לטענתה גרסה זו שנמסרה סמוך
 13 אחרי התאונה מלמדת שהתובע שחרר את הבטונדה כשהייתה "תלויה באוויר" ומכאן שהתאונה לא
 14 נגרמה בשל שימוש בכוחו המכני של המנוף שהיה באותה עת פאסיבי.
- 15 8. התובע עומת עם גרסה זו בחקירתו ושלל אותה מכל וכל. "אני לא אמרתי גובה... היא הייתה
 16 מונחת" (עמ' 29, 12). התובע הוסיף כי הגרסה המתוארת אינה הגיונית שכן "לא יכול להיות בחיים
 17 שפלטה מונפת באוויר ואתה יכול להוציא את הפינים" (עמ' 29, 31) "אי אפשר לנתק פלטה באוויר"
 18 (עמ' 30, 27). בחינת הכוחות הפיזיקאליים הפועלים על הבטונדה במשקל טון וחצי התלויה באוויר
 19 מחזקת מאוד את דברי התובע, וספק רב אם הלחצים המופעלים על הפין שבאמצעותו תלויה
 20 הבטונדה מאפשרים את שחרורו באוויר כפי שטוענת הנתבעת. גרסתו של התובע בתצהיר ובבית
 21 המשפט עדיפה אפוא על הגרסה במשטרה במל"ל והיא גם נתמכת ביתר הראיות שבתיק.
- 22 9. מר הרצל מונטיון, שהיה עד הראיה לתאונה מסר גרסה דומה בנוגע לנסיבות התאונה. "ראובן
 23 עסק בשחרור השרשראות/ הכבלים והפינים מהבטונדה. בשלב כלשהו נהג המשאית החל להרים את
 24 המנוף, וראיתי שהבטונה מתרוממת ומתהפכת על ראובן. ראובן צעק ונפגע ברגלו" (סעיפים 7-8
 25 לתצהירו). בחקירתו הדגיש כי ראה את התאונה ואישר כי הבטונדה הייתה מונחת על המשאית
 26 והתהפכה משום ששרשרת המנוף משכה אותה ונתפסה בתושבת המתכת שסביבה. "ראיתי את זה.
 27 כשראובן שחרר את שני הפינים שהתחיל להרים המנוף את הזרוע נתפס אחד מהשרשרות הפין והרים
 28 את הפלטה באוויר וראיתי שהתחילה לפול על ראובן. את זה ראיתי בעיניים" (פרוטוקול מ-10/4/16,
 29 עמ' 18, 26). "ראיתי" שהניחו אותה כבר. אי אפשר לשחרר באוויר וגם לא יכולה להשתחרר" (עמ'
 30 19, 12). "שרשרת ברגע שהוריד את הפינים חייב להרים את המנוף כדי לקחת עוד פלטה אז היא
 31 נתפסה בפלטה שהוא פירק אותה והפך אותה. היא נתפסה הדלתא בלוק יש לו תושבת ברזל מסגרת
 32 ברזל ושמים את זה על העצים שמלגזה יכולה להוציא את זה. ברגע שהשתחררה השרשרת הו שלח
 33 נתפס במסגרת הברזל של הדלתא בלוק שהיה מוגבה מהרצפה והפך אותה. ראובן התחיל לצעוק ...

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

1 כל דלתא בלוק יושבת על מסגרת של ברזל. היא נתפסה בוו של השרשרת. עושה תנועה של וו שתפס
2 את הדלתא בלוק והפך אותה ... לא ראיתי את הוו תופס אלא את השרשרת מושכת אני מניח שהוו
3 נתפס והיא הפכה את זה. (עמ' 19 משורה 21 ובעמ' 20 ; וראו גם עמ' 24, 27-23). מר מונטין אישר
4 את דברי התובע כי לא ניתן לנתק בטונדה תלויה באוויר "אי אפשר לשחרר באוויר וגם לא יכולה
5 להשתחרר" (עמ' 19, 12) "לפי הגרסה הזו שהפלטה היתה באוויר הוא היה מת" (עמ' 20, 13).

6 10. מצאתי כי עדות זו אמינה, הן משום שהייתה עקבית וברורה והן משום שבפרטים הנוגעים
7 לחלקו של התובע ואחריותו לתאונה (שרלבנטית אם יקבע שאין מדובר בתאונת דרכים) הוא העיד
8 לחובת התובע ובניגוד לגרסתו. כך, למשל, בעוד שהתובע ניסה להרחיק מעצמו אחריות וטען כי היה
9 על נהג משאית-המנוף לשחרר את הפין הנוסף בבטונדה – גרסה שאינה סבירה שכן היא מחייבת את
10 הנהג ללכת בכל העמסה מרחק של כ-18 מ' לטפס על המשאית, לשחרר את הבטונדה ואז לחזור למנוף
11 – מר מונטין הבהיר כי האחריות לשחרור שני הפינים הייתה על התובע. מר מונטין גם שלל את גרסת
12 התובע כי אינו יודע מי חיבר את הבטונדה על הקרקע והצהיר כי הוא (מונטין) עשה זאת, בידיעת
13 התובע ובעבודה משותפת עמו. חילוקי דעות אלו – שמטילים אחריות על התובע ויפעלו לחובתו אם
14 יקבע שחלה פקודת הנזיקין מחזקים את גרסתו של מר מונטין ומקנים לה אמינות, ולפיכך ניתן לקבל
15 את דבריו בנוגע לנסיבות התאונה ומעורבות המנוף. כפי שנראה מייד גרסתו של מר מונטין גם תואמת
16 כמעט במלואה את גרסת הנתבע 1 וגם עובדה זו מקנה לה אמינות.

17 11. נתבע 1, מר רונן גמש, מסר גרסה התומכת בעדות התובע. ביום התאונה התבקש להחליף
18 צוות העמסה שלא הגיע ולכן העמיס את הבטונדות בעזרת התובע ומר מונטין, כשמר מונטין עמד על
19 הקרקע וחיבר את הבטונדה למנוף והתובע עמד על המשאית ושחרר אותן (פרוטוקול מ-10/4/16, עמ'
20 26-30). "בשעת התאונה התובע עמד על העגלה, שיחרר את השרשרת מהאלמנט מצד אחד. הרצל
21 היה צריך לשחרר את הצד השני, הוא שיחרר את האלמנט לא כראוי, לא הרחיק את השרשרת, אמר
22 לי שאני יכול להרים, השרשרת נתפסה מתחת לאלמנט וגרמה להיפוכו על רגלו של התובע..." (סעיף
23 14 לתצהירו). בעדותו חזר על הטענה כי שרשרת המנוף נתפסה בבטונדה. "הפינים היו משוחררים.
24 לפי מה שראיתי הפינים שניהם היו משוחררים. האנקול תפס את הקונסטרוציה מתכת והפך את
25 האלמנט. מי שהיה אמור להחזיק אותה זה היה הרצל. הוא אמר לי תרים. ראובן אמר לי אבל
26 השרשרת של הרצל לא היתה עדיין משוחררת. הוא סימן לי שהכל בסדר אז הרמתי. הוא לא הרחיק
27 את זה" (עמ' 31, 7-4). "ראיתי שהשרשרת שהיתה בגלוי לעין שלי משוחררת, והמענב השני בצד של
28 הרצל היה משוחרר, הרמתי לאט לאט, וברגע שהרמתי נוצרה מתיחה קלה של השרשרת כי השרשרת
29 נתפסה וזה מה שהפך את האלמנט" (עמ' 34, 7).

30

31

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11-11-1188 ג'אן נ' גמש ואח'

12. נתבע 1 מודה אפוא כי התאונה ארעה משום שהמנוף משך את הבטונדה המונחת. אמנם יש סתירות מסוימות מול גרסת התובע ומול גרסתו של מר מונטין, אך גם כאן מדובר בנסיון להרחיק עצמו מהאחריות לתאונה, שרלבנטית לפי פקודת הנזיקין ואולי לחובותיו כנהג מנוף אך אין לה רלבנטיות לשאלת סיווג התאונה. אוסיף כי ניתן גם ליישב חלק מהסתירות, שכן כפי שעלה מהחקירות כל האירוע קרה משום שצוות העמסה שהיה אמור להגיע לא התייצב וכל שיטת העבודה הייתה מאולתרת. התובע ציפה שצוות העמסה יעמיס את הבטונדות ללא מעורבותו (למעט מיקום הבטונדה הראשונה) והניח כי נהג המנוף ימשיך בהעמסה לבדו ואילו מר גמש שהוזעק למקום בהפתעה ציפה שדווקא נהגי המשאיות (התובע ומונטין) יעמיסו את הבטונדות והוא רק יסייע להם.
13. סיכום שלוש העדויות מעלה שכל העדים מסכימים כי התאונה ארעה כשהבטונדה הייתה מונחת על משטח המשאית וכאשר המנוף נמשך אותה היא התהפכה על התובע. חילוקי הדעות ופערי הגרסאות מתייחסים לשאלה מי היה אמור לנתק את השרשרת והאם נאמר למר גמש כי שוחררה, והם מלמדים שהעדים אינם מתואמים ביניהם אלא מנסים להטיל אחריות זה-על-זה. חוסר תיאום זה דווקא מחזק את אמינות הגרסה הבסיסית והמשותפת בנוגע לתנועת המנוף בעת התאונה. העדים שוללים את האפשרות כי ניתן לשחרר את הבטונדה כשהיא תלוייה באוויר, וההגיון והפיזיקה לצדם.
- לפיכך נקבע כי התאונה ארעה משום שהמנוף משך את הבטונדה והפך אותה.**
- ביתר דיוק (ואם אי פעם נדרש לעילה הנזיקית) נקבע כי מר מונטין עמד על הקרקע וחבר את הבטונדות, כי התובע עמד על המשאית ושחרר את הבטונדות, כי תפקידו של התובע היה לשחרר את שני הפינים ולהרחיק את השרשראות מהבטונדה וכי מר גמש הרים את המנוף לפני שהשרשרת שוחררה במלואה.
- "תאונת דרכים"?**
14. כידוע, ואין צורך להרחיב, סעיף 1 לחוק הפלתי"ד קובע חזקות מרבות וממעטות להגדרתה של תאונת דרכים, ובעניינו חלה החזקה המרבה ולפיה תאונת דרכים היא גם "מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי". הפסיקה דנה ארוכות בחזקה מרבה זו, ומכוחה הוכרו תאונות מנוף מסוימות כתאונות דרכים אף שמבחינה לשונית-עממית ספק אם ניתן להגדירן ככאלו (ראו הערותיו של כב' השופט חשין ברע"א 6779/97 מנופי יהודה נ' מזל, פ"ד נו(1) 721 (1998) וע"א 1109/00 מזרחי נ' מנורה, פ"ד נו(2) 49 (2001)).
15. תאונה שארעה כתוצאה מפעילות מנוף המורכב על משאית עשויה אפוא להוות תאונת דרכים, אולם "על מנת שאירוע תאונתי יהיה כלול בגדרי החזקה המרבה הנדונה, צריכים להתקיים מספר תנאים: ראשית, החזקה רלבנטית לתאונות בהן מעורב רכב רב-ייעודי (או רב-תכליתי, לרבות דו-תכליתי), שיש לו ייעוד נוסף על ייעודו התחבורתי, כאשר בעת התאונה על הרכב לפעול במסגרת הייעוד הלא-תחבורתי שלו. כמו כן, נדרש כי הייעוד הלא-תחבורתי יהיה ייעוד מקורי של הרכב, כך שהרכב אינו יכול לרכוש ייעודים זמניים המשתנים מעת לעת. שנית, על המאורע להתרחש עקב ניצול

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

1 הכוח מכני של הרכב. דרישה זו מחייבת קיומו של קשר סיבתי, משפטי ועובדתי, בין התאונה לבין
2 הכוח המכני שהפעיל הרכב במסגרת התכלית הלא-תחבורתית שלו. שלישית, על הרכב לשמור על
3 ייעודו המקורי בעת התרחשות התאונה" (רע"א 7254/12 ג'ברין נ' עזבון ג'בארין (21/8/14); וראו
4 גם רע"א 8061/95 עוזר נ' ארדט, פ"ד נ(3) 532 (1996); ע"א 7481/00 פטאפטה נ' אבר עבד, פ"ד נ(3)
5 714, 707 (2002); פסקי הדין מנופי יהודה ומזרחי לעיל; אליעזר ריבלין, תאונת הדרכים – תחולת
6 החוק, סדרי דין וחישוב פיצויים (מהדורה רביעית - 2012), 312-331; יצחק אנגלרד, פיצויים
7 לנפגעי תאונות דרכים (מהדורה רביעית, התשע"ג), 130-122).

8 נשוב לעניינינו וניישם את מבחני הפסיקה.

9 **רכב דו-ייעודי**

10 16. משאית-המנוף היא רכב דו ייעודי – הובלת מטענים והנפת משאות. "בפסיקה הוכרו רכבי
11 עבודה שונים כרכבים רב-תכליתיים, דוגמת משאית עליה הותקן מנוף" (ג'ברין, לעיל, וראו גם עניין
12 כהן לעיל). המנוף הותקן על המשאית התקנת קבע וכך הפך לחלק בלתי נפרד ממנה והקנה לה ייעוד
13 נוסף (ראו חוות דעתו של מר ויקינסקי; וראו עניין תורגמן, בסעיף 6; פסק הדין בעניין פטאפטה;
14 וספרו של ריבלין 319). השימוש במנוף מחייב שימוש בכוחה המכני של המשאית שכן מנוע המשאית
15 מופעל והמנוף נעזר בו. תנאים אלו מתקיימים ואינם שנויים במחלוקת של ממש.

16 **שימוש בכוח המכני**

17 17. הנתבעת טענה, כאמור, כי התנאי השני אינו מתקיים ואין קשר סיבתי בין הכוח המכני של
18 המנוף לבין התאונה משום שהבטונדה הייתה תלויה והמנוף היה פאסיבי. טענה עובדית זו נדחתה
19 בפרק שעסק בנסיבות התאונה והוכח כי הבטונדה התהפכה משום שהמנוף עשה שימוש בכוחו המכני
20 ומשך אותה. תנאי זה מתקיים.

21 **הרכב לא שינה מייעודו המקורי**

22 18. כאן מוקד המחלוקת שכן בתסקירי בטיחות שנערכו לפי פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח
23 חדש), תש"ל-1970 נכתב כי המנוף שהותקן על המשאית הוא "עגורן לטעינה עצמית" (נ/2, נ/3 ו-
24 נ/4). הנתבעת טוענת כי הואיל והעגורן עסק בהטענת משאית התובע ולא בהטענה עצמית הוא שינה
25 מייעודו המקורי. יתרה מכך, גם נהג המשאית מר גמש פעל בניגוד לרשיון המנופאי שלו שאפשר
26 הפעלת עגורן להעמסה עצמית בלבד (נ/5).

27

28

29

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

19. טענה זהה נדונה ברע"א 9996/06 מנורה נ' עזבון המנוח ניסים כהן ד"ל (22/6/09) ות"א (מחוזי חיפה) 4780-03-10 טורג'מן נ' ביטון (21/1/16) (נראו גם ספרו של ריבלין בעמ" 322-320) ובחינת הפסיקה ויישומה מובילות לדחיית טענות הנתבעת. בית-המשפט לא שלל אפשרות כי העגורן להעמסה עצמית יבצע פעולות נוספות שאינן העמסה על גבי המשאית בו הותקן, וכפי שנקבע בפרשת ניסים כהן [איינו סבורים כי בהכרח הזאת המטען באמצעות העגורן לאחר פריקתו תצא מגדרי החזקה. בנסיבות מתאימות ניתן לראות בהזאת מטען בנסיבות שתוארו חלק מן השימושים האפשריים בעגורן מהסוג הנדון המותקן על משאית, ולו כחלק אינטגרלי מניצול העגורן ליעודו קרי: העמסה עצמית".
20. ה"ייעוד המקורי" אינו נקבע על-פי מסמכי הרישוי של הרכב או על-פי הגדרתו בתקנות התעבורה, אלא לפי מבחן של שכל ישר ושיקול דעת שיפוטי, שבמסגרתו יש לבחון את מכלול התכונות ואת השימושים המקוריים שלשם הותקן המנוף, להעזר בספר היצרן, בחוות דעת הנדסיות, במסמכי הרכב המהווים ראיה מסויימת ובראיות באשר לשימוש הסביר והמקובל. על-יסוד כל אלה לקבוע האם המנוף חרג מיעודו המקורי. אין מדובר רק בשאלה של יכולת טכנית אלא גם בשאלה ייעודית, היינו – האם המנוף הותקן לצורך הפעילות שבוצעה, ואם נמצא שבוצע אילתור ובוצעה פעולה שהמנוף כלל לא נועד לה יקבע כי הרכב שינה מיעודו.
21. המונח "עגורן להעמסה עצמית" אינו מושג מדיני התעבורה והוא אינו מוזכר ברישיון הרכב של משאית-המנוף (1/א) ומקורו בתקנות הבטיחות בעבודה עגורנאים, מפעילי מכונות הרמה אחרות ואתים, תשנ"ג – 1992 שמגדיר סוגי עגורנים. "עגורן להעמסה עצמית" מוגדר בתקנות כ"עגורן זרוע הידראולי המותקן על גבי רכב מנועי והמיועד בניקוד להעמסת מטענים על הרכב ופריקתם...". מחוקק המשנה הקפיד שלא להגביל את ההעמסה להעמסה עצמית בלבד וכלל את המילה "בעיקר" בלשון התקנה. מובן שהמילה "בעיקר" אינה מלמדת שכל שימוש בעגורן לצורך הרמה הוא חלק מהיעוד שלו, אך היא גם אינה מגבילה אותו להעמסה עצמית בלבד (פרשת ניסים כהן).
22. בחוות-דעתו של המהנדס מר צבי ויקינסקי מפנה המומחה לספר היצרן שאינו מגביל את פעולת המנוף להעמסה עצמית בלבד. המומחה מפנה גם לתקנים ותקנות בינלאומיים שם מכונה עגורן מסוג זה עגורן בעל זרוע פרקית (ARTICULATING BOOM CRANE, KNUCKLE BOOM CRANE) או עגורן רכב משא (LORRY LOADER TRUCK CRANE) ומנופים זהים אינם מוגבלים להעמסה עצמית. המומחה מסביר כי ההגדרה הישראלית היא הגדרה היסטורית, אך כיום אורך זרועות העגורנים וכושר הנשיאה שלהם עולים לעין שיעור על ממדי וכושר נשיאת רכב המשא עליו הורכבו. גם העובדה שהמנוף הותקן בחלק האחורי של המשאית ולא ליד תא-הנהג מלמדת על רצון להרחיב את טווח פעולתו לצורך עבודות הנפה שאינן קשורות להטענה עצמית. "מניסיוני אני יכול להעיד כי העגורנים מקבוצה זו ... מבצעים מגוון גדול של עבודות באתרי בניה". נוכח כל אלה סבור המומחה שהרמת הבטונדות מהקרקה אל משאית התובע אינה מהווה שימוש שנאסר על ידי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

- 1 יצרן העגורן או החוק. הנתבעת בחרה שלא להגיש חוות דעת מטעמה למרות ארכות רבות שניתנו לה
 2 לשם כך, אך ביקשה לקעקע את חוות דעת המומחה בחקירתו. הנתבעת מדגישה כי המומחה לא נפגש
 3 עם התובע, ולא שמיע את גרסתו לגבי נסיבות פגיעתו, לא נפגש עם נהג משאית המנוף, לא בדק את
 4 משאית המנוף ולא הוצגו בפניו מסמכי הרכב והמנוף. אינני מקבל את טענות הנתבעת. המומחה
 5 הבהיר כי אינו מומחה לתעבורה ולא התייחס לנסיבות האירוע אלא העיד באופן כללי על מהותו של
 6 עגורן להעמסה עצמית. לשם כך בחן את התסקירים ואת רישיון המשאית (פרוטוקול מ-11/3/15 עמ'
 7 17) והשתמש בהגדרה החוקית ובנסיבותיו. עדותו בתחומים שבמומחיותו הייתה סבירה ונתמכה בספר
 8 היצרן, וחוות דעתו לא קועקעה. מובן שהמומחה אינו פרשן חוקי של התקנות אך הוא מעיד על
 9 השימוש הסביר במנוף.
- 10 23. ספר הוראות היצרן, שהגש בחלקו, אינו מגביל את המנוף להעמסה עצמית. יש בו הוראות
 11 לגבי אופי קשירת המטען, המשקל ואופן ההנפה אין הוראה לגבי מיקום המטען המנוף (ראו עדות גם
 12 המומחה בעמ' 17). ב"כ הנתבעת טען בחקירה כי התמונות מלמדות על הטענה עצמית בלבד, אך
 13 המומחה העמידו על טעותו והסביר כי "החיצים מראים את כיוון התנועה של הזרוע. זה נכון שאף
 14 אחת מן התמונות אינה מדגימה פעולה הקשורה בהטענה ופריקה מרכב אחר. מפנה לטקסט פיסקה
 15 ראשונה מקריא ... התמונות מדגימות את הפעולה הנכונה והאסורה ולא את השימוש במנוף. כלומר,
 16 צריך להרים כלפי מעלה ולא לדחוף הצידה" (עמ' 20, 1).
- 17 24. מר פאיז אבו ג'אנס, מנהלה של הנתבעת 3, העיד כי "משקלו הרב של המנוף, כמעט ולא
 18 מאפשר העמסת משקל נוסף על המשאית, וניתן להרים אלמנטים מינימאליים, ויש בכך להעיד כי
 19 ייעודו ומטרתו אינו נועד להעמסה עצמית" (סעיף 7 לתצהירו). "המונח 'העמסה עצמית' ברישיון הוא
 20 מונח ישן ולא רלוונטי למנופים של היום. ואף אחד לא טרח לשנות אותם" (פרוטוקול מ-10/4/16, עמ'
 21 36, 8). הוא נקבע "כשהמנופים היו קטנים וחלשים. היום המנופים קבלו צורה וממדים אחרים" (עמ'
 22 35, 22). היום אין שום משמעות למונח "העמסה עצמית" "מותר להעמיס גם משאיות אחרות ולא רק
 23 את המשאית שלו [] לכל משאית לפי גודל מנוף וחוזק מנוף" (עמ' 36, 23-19) "בדרך כלל היא הטעינה
 24 משאיות אחרות (עמ' 35, 19).
- 25 25. מר גמש אישר את הדברים והעיד כי רוב השימוש במנוף היה להעמסת רכבים אחרים. "אין
 26 דבר כזה העמסה עצמית. המנוף שלי על המשאית אני לא יכול לשים על המשאית שלי עוד עומס. אני
 27 עומד במקום עם עוד משאיות ומעמיס ... היעוד של המנוף הוא העמסה למשאיות אחרות אחרת אין
 28 לי מה להעמיס" (עמ' 26, 5, 29). מר גמש ציין שאין כל הגיון בגישתה המצמצמת של הנתבעת שכן גם
 29 "אבל לנגרר יש מספר אחר. לכן לפי השיטה שלו אני עושה עבירה כשאני מעמיס את הנגרר שלי וזה
 30 לא הגיוני" (עמ' 28, 16). וראו גם סעיף 11 לתצהירו.
- 31

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

26. גם מר מונטין העיד "כל הזמן. כל הזמן עבדנו עם משאית מנוף. המקרה הזה היה בדיוק כמו כל המקרים האחרים עד היום" (עמ' 25, 4-1) (מובן שמר מונטין אינו יודע מהי ההגדרה החוקית ברשיון הרכב ולכן משקל עדותו בעניין זה מוגבל).
27. כל הראיות מלמדות אפוא כי משאית-המנוף שימשה להעמסת רכבים אחרים. מסמכי הרישוי של הרכב אינם כוללים את ההגבלה להעמסה עצמית. הכינוי "עגורן להעמסה עצמית" לקוח מתקנות הבטיחות בעבודה אך אלה מאפשרות ביצוע פעולות נוספות מעבר להעמסה עצמית (הביטוי "בעיקר"). ספר היצרן אינו מגביל את הערוגן להעמסה עצמית בלבד. מאפייניהם הפיזיים של המשאית והמנוף מתאימים להעמסת רכבים אחרים. הראיות מלמדות כי באופן רגיל אכן נעשה במנוף שימוש שעיקרו דווקא העמסת רכבים אחרים. דומה כי מבחן השכל הישר ושיקול הדעת השיפוטי מחייבים מסקנה כי המנוף לא חרג מייעודו המקורי אלא פעל בדיוק בהתאם לו.
28. למסקנה דומה הגיע בית-המשפט בפרשת תורגמן, שעסק בניסיונות דומות. שם נשמעו עדויות של מספר מומחים ומספר עדים, בהם יבואן המנוף, מר צביקל שהעיד כי היצרן אינו מגביל את השימוש להטענה עצמית. "בסופו של יום, אני רואה להעדיף את חוות הדעת ... הנתמכות גם במסמכים שנסקרו לעיל, כולל רישיון המשאית, תקנות העגורנאים, וכן גרסאותיהם של צביקל וסילם, שתמצית גרסתם היא כי משאית המנוף דן מיועדת במקורה, מתאימה ומשמשת בכל הארץ בין השאר להרכבת קשתות על חממות...". (סעיף 27 לפסק הדין). ובהמשך "איני רואה לקבל את טענתה של חברת הביטוח כי האירוע התאונה אינו תאונת דרכים מפני שעסקינן בעבודות בניה והרכבה, ולא בפריקה בטוחה של הקשתות. בעת ניצול הכח המכני של המשאית, היא לא שינתה את יעודה המקורי, הדו-תכליתי, נסיעה וטעינה ופריקה" (שם).
29. הנתבעת מפנה לפסק הדין בעניין ניסים כהן שעסק גם הוא בניסיונות דומות אך בית-המשפט העליון קיבל את הערעור וקבע שאין מדובר בתאונת דרכים. אלא שקיים שוני עובדתי מהותי בין העניין שם לבין המקרה שלפניי והוא בדרך קשירת המטען למנוף. בפרשת כהן שימש המנוף להעברת "בוטקה" מבטון ממקום אחד למקום אחר. המנוף לא יועד לפעולה זו ולכן לא הייתה כל דרך לקשור אליו את הבוטקה. הפועלים התעקשו והכינו מתקן הרמה מאולתר כשחיברו שני מוטות פלדה וקשרו אליהם רצועת בד שנקשרה ישירות לדופן ההידראולי של המנוף ולא לאנקול שמיועד להנפת מטענים. כדי לשמור על שיווי המשקל הועמד פועל אחד על גג הבוטקה ופועל שני בפתח הדלת. המתקן המאולתר קרס והבוטקה התהפכה על מר כהן ז"ל שנהרג. בית-המשפט העליון מצא שהמנוף לא יועד להנפה מאולתרת שכזו ו"לא הובאו עדות מומחה או מסמך אחר שבאמצעותם ניתן יהיה להגיע למסקנה מושכלת שבקונסטלציה כזו או אחרת עגורן מהסוג הנדון, כשהוא מהווה חלק בלתי-נפרד מרכב-משא, מיועד להיות מנוצל כפי שהיה במקרה זה". המקרה שלפנינו שונה בתכלית (ודומה דווקא למקרה שנדון בפרשת תורגמן שם התקבלה התביעה) שכן לא בוצע כל אלתור. הבטונדות נקשרו לאנקול ההנפה הקבוע בשרשראות מתאימות וחוברו בעזרת פינים שהושלחו בחורים ייעודיים שנועדו למטרה זו בדיוק. יתרה מכך, במקרה הנוכחי הובאו עדות מומחה, ראיות, ספר יצרן וכי' שהצביעו כי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

1 על אף השימוש במילה "העמסה עצמית" המנוף מסוג זה מיועד, לכל הפחות, גם להעמסת משאיות
2 אחרות.

3 **מסקנתי מכל אלו היא כי משאית המנוף לא שינתה מייעודה המקורי וגם תנאי זה מתקיים.**
4 **הואיל והתקיימו כל התנאים שנקבעו בפסיקה לתחולתה של החזקה המרובה שבסעיף 1 לחוק נקבע**
5 **כי מדובר ב"מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה**
6 **הרכב את ייעודו המקורי" ועל כן התאונה היא תאונת דרכים כהגדרתה בחוק.**

7 **רישיון הנהיגה של הנהג**

8 30. הנתבעת מוסיפה וטוענת כי רישיון המנופאי של נהג המשאית, מר גמש (נ/5), הוא רישיון
9 מסוג 2ד המתיר לו להפעיל "עגורן להעמסה עצמית" בלבד ומכאן היא לומדת כי הטענה על משאית
10 אחרת אינה מבוססת.

11 31. אני מקבל את טענת התובע והנתבעת 3 כי מדובר בהרחבת חזית שכן הטענה לא הועלתה
12 בכתב ההגנה, ברם ממילא דין הטענה להדחות גם לגופה. הרישיון הוא להפעיל עגורן להעמסה עצמית
13 ואין כל טענה כי מר גמש הפעיל עגורן שלא הוסמך להפעילו. משנקבע למועלה כי ייעודו של עגורן
14 העמסה עצמית הוא גם הטענת משאיות אחרות, לא ניתן לטעון כי פעל בניגוד לרישיון, והנתבעת גם
15 לא הציגה כל ראיה למגבלות כלשהן המוטלות על מפעילי עגורן זה והאוסרות עליהם להטעין משאיות
16 אחרות. יתרה מכך, בהתאם לפוליסת ביטוח החובה התקנית המבטחת פטורה מפיצוי כאשר לנהג אין
17 רישיון נהיגה בר תוקף, אך הנתבעת לא הוכיחה כי חסרונו של רישיון הפעלת מנוף שולל גם הוא את
18 תחולת הפוליסה.

19 **סוף דבר**

20 32. גרסתו העובדתית של התובע בנוגע לתאונה מתקבלת ונקבע כי התאונה ארעה כאשר המנוף
21 משך את הבטונדה באמצעות כוחו המכני והפך אותה על רגלו. נקבע כי משאית-המנוף פעלה במסגרת
22 ייעודה המקורי כשהטעינה את הבטונדות למרות ההגדרה "עגורן להעמסה עצמית". בנסיבות אלו
23 נקבע כי התאונה היא תאונת דרכים כהגדרתה **בחוק הפלתי"ד**.

24 33. התביעה נגד נתבעת 2 מתקבלת.

25 34. התביעה נגד נתבעת 3 נדחית.

26 35. נתבעת 2 תשלם הוצאות בסך ₪ 15,000 לתובע ולנתבעת 3 (כל אחד מהם), והוצאות בסך
27 1,500 ש"ח לנתבע מס' 1 (שלא יוצג בנפרד).

28

29

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 11188-11-11 ג'אן נ' גמש ואח'

1 קדם משפט ב- 9/3/17 בשעה 9:00 לקביעת הוראות להוכחת הנוק, אך אמליץ לצדדים לבחון
2 דרכים לסיום המחלוקת במהירות שכן מדובר בתאונת עבודה.

3

4

5

6 ניתן היום, כ' טבת תשע"ז, 18 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.

7

8 רמי חיימוביץ, שופט, סגן נשיא

9

10

11